

den 28 November.

WEENEN den 15 November.

BERLIN den 20 November.

FRANKFORT den 21 November.

FRANKRIJK
PARIS den 31 November

Men heeft deze dagen in een der Parijsche schouwburgen een tooneelstuk vertoond van den heer Lemercier, genaamd Pinto, betrekking hebbende tot de ontwending in Portugal, bij welke het junk des Spaansche heerschappij is afgeworpen. In dien loof van het stuk hebben de zamengezwoeren tegen den koning ook opgetreden met zeer gunstend effect.

Spanischen Koning den kreet van *weg met Philips* aangeheven, en de toehoorders in het parterre hebben dien kreet met veel levendigheid toegejuicht, zonder iemand zich tegen de toespeeling heeft verzet. Deze toejuiching verradt gewisselijk eene zekere vijandschap tegen de thans bestaande orde van zaken. De liberalen zoeken zulks eenigzins te bemantelen met de aanmerking, dat men denkelijk zijn misnoegen heeft; willen te kennen geven over de benoeming van het ministerie der doctrinieren, als verraad van zich te veel te willen onderwerpen aan de vorderingen der vreemde Mogendheden ten nadeele der Fransche belangen. Hoe het zij, de tweede vertooring van het stuk is bepaaldelijk verboden geworden.

Van den 22sten. Men zegt, dat verscheidene leden van het driedaagsche ministerie zich hebben vereenigd, om gezamenlijk een document op te maken, hetwelk aan hunne ambtgenooten in de Kamers zou worden medegedeeld, en waarin de kuiperijen zullen worden ontmaskerd, die hunne komst en hun afscheid hebben gekenmerkt, zowel als de verschillende punten der mystificatie, welke de doctrinieren sedert lang voor den heer Dupin hadden gebrouwen.

Het is al weder het vraagpunt der amnestie, dat zich het eerste in den nieuwen raad aanbiedt. Wij meenen te kunnen verzekeren, dat de heer Thiers zich ditmaal openlijk heeft verklaard voor de onmiddellijke en onbeperkte aanname van dezen grooten maatregel. (*Gazette de France.*)

Van den 23sten. Het *Journal de Paris* bevat het volgende:

Eene dépêche uit Bayonne van den 19 dezer meldt, dat *Oras* den 15den eene verkenning heeft gemaakt naar den kant van Goyzueta. De juntas zijn naar Yanzi gevlugt. Den 18den des ochtends is *Oras* met snelle marschen op Etchalar gerukt. Verscheidene voornamen personen van de Carlistische partij waren bijkans in zijne magt geraakt. Zij hebben hem slechts kunnen ontsnappen door al hunne papieren en goederen achter te laten, en zich in allerij weg te pakken. De grootste verwarring heerscht onder hen. De juntas hebben zich naar Guipuscoa gered.

Alle berigten uit Madrid komen daarin overeen, dat de publieke geest zich sedert de goedkeuring der *Gubernaats*-leening merkbaar heeft verbeterd, en het ministerie met iederen dag meer vastheid verkrijgt.

Heden avond heeft het gerucht geheel Parijs doorgelopen, dat het Gouvernement dezen morgen een koerier had ontvangen, de tijding aanbrengeende, dat lord Wellington last had gegeven aan alle officieren, te water en te land, om zich onverwijd naar hunne posten te begeven. Men voegde er bij, dat onze raad zich, ten gevolge van dit bericht, had vereenigd, en zonder te scheiden het besluit had genomen, dat er onmiddellijk eene reserve van tweehonderd bataljons, elk van 2000 man, zou worden geformeerd.

Dit nieuws is dezen namiddag medegedeeld door den generaal Roguet, die het kasteel druk bezoekt en zich van die gelegenheid heeft bediend, om de fermeit van het Gouvernement op te vijzelen. Wij deelen deze geruchten mede, zonder er een groot gewicht aan te hechten; althoe wel ingezien, zoekt het ministerie zich mogelijk alleen daarom een haantje te toonen, om een anderen loop aan de discussie te geven, en, terwijl men over oorlog en gevechten spreekt, zich te bevestigen en te barricaderen tegen de aanvallen der *Tiers-parti*.

Men zeide ook, dat eene der eerste audiëntien van den hertog van Wellington was verleend geworden aan de Carlistische en Miguellistische uitgewekenen van Spanje en Portugal. (*Bons Sens.*)

De ministers wachten met ongeduld naar de komst van den heer de Talleyrand; zij schijnen er op te staan, dat die oude staatsman de ambassade van Londen weder aanvaardt; tot heden is alles bij briefwisseling afgedaan. De heer de Talleyrand heeft geweigerd, voorgevende, dat hij, in gevoels met de Whigs en het ministerie van lord Grey overeenstemmende, kwalijk geplaatst zoude zijn, als hij den post van ambassadeur bij een Tory-ministerie aannam; dat hij, wel is waar, den hertog van Wellington persoonlijk kende, maar dat staatkundige verbandenissen geheel onafhankelijk van persoonlijke toegenegenheid waren, vooral in Engeland, waar de partijen zoo stellig vaneen gescheiden waren. Het hof hoopt zijnen weertin te overwinnen, en de Koning zal zeker de trouw van den heer de Talleyrand inroepen, gelijk hij de verknoechtheid van zoo vele andere personen te baat genomen heeft, om ze tot zijn stelsel en zijn ministerie te doen overgaan. Indien de heer de Talleyrand den post niet weder aanneemt, heeft men er wel aan gedacht, om hem door den heer de Broglie te doen vervangen, tot vergoeding van het voorzitterschap van den raad, hetwelk de heer Guizot hem niet heeft kunnen bezorgen. Dan voor hem bestaan dezelfde hinderpalen als voor den heer de Talleyrand, namelijk de uitgesproken vijandschap met de Whigs. (*Courrier Français.*)

Van den 23sten. De *Temps* schetst aldus in het kort den toestand der diplomatie:

Thans is de hervorming in Engeland in hoefje geslagen; in Frankrijk onbepaald uitgesteld; het Oostersche vraagpunt is te niet gedaan; Portugal vervalt weer onder de heerschappij der Torsys door tusschenkomst van derzelver aanhangen *Palmella*; Polen is door de amnestie voor vast ingelijfd; de constitutie van Duitschland zijn voortaan krachteloos gemaakt; Napels heeft afgezien van de zijne; die van Spanje wordt bestreden door de aanwezigheid van Don Carlos; Holland en België worden finaal vergeten.

De revolutie van Juli wordt het ook!

Maar men is zeker van den vrede en de beurs kan rijzen!....

Tusschen twee magtige agenten eene zoo schoone orde van zaken, meesterstuk — men moet het bekennen — eener behendige en listige staatkundige, in de war brengen; deselve zijn het gevoel van de Kamer der Gedeputeerden en dat van het Engelsche volk, hetgeen men de stoutheid heeft in de ziele belangen en hoogmoed aan te tasten.

BRUSSEL den 23 November.

De baron van Meyendorff, gewezen ambassadeur van Rusland bij het Nederlandsche Hof, is gisteren door Brussel gekomen, zich met allen spoed naar Berlijn begevende. Deze diplomaat bevond zich haastelijk in Spanje. Hij wordt, naar het schijnt, te Berlijn onthouden door Keiser Nicolaas, om eene conferentie bij te wonen, die, naar men zegt, een grooten invloed moet hebben op de toekomst van Europa. (*Courrier Belge.*)

BRUSSEL den 23 November.

Near men vernemt, zal Z. K. H. de erfprins van Oranje, van morgen (Maandag) af drie maanden ter week zich naar Leiden begeven, om aldaar het onderwijs der hooge school te ontvangen.

Volgens berichten uit Java, had Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal aldaar een inspectie gemaakt van Java, tot aan Banjoeang, met den eersten Mei vertrokken. Zijne Excellentie zou ook de haven van Soerakarta en Djoejokarta, bevens die van het eiland Madura bezoeken en de terugreis, van Samarang af, over zee vervolgen.

De reis zou ongeveer drie maanden duren. Gedurende de afwezigheid van Z. Exc. den Gouverneur-Generaal aldaar, zou het dagelijksch beheer van zaken, ter hoofplaats Batavia, worden waargenomen door den heer eerste raad van Indië, J. C. Goldman.

Men vernemt, dat door den Directeur-Generaal van Oorlog aldaar een aantal officieren der elf afdeelingen infanterie order is gegeven, om een zeker aantal miliciens der liggings van 1830, 1831 en 1832, die zich thans met onbepaald verlof in hunne haasteden bevinden, in werkelijke dienst op te roepen en hen te gelasten, zich uiterlijk op den 30 dezer te verspreiden bij de depots der korpsen, tot welke zij respectievelijk behooren. Ten einde alle ongerief te voorkomen, hetwelk uit dezen maatregel zou kunnen voortvloeijen, indien aan de hier bedoelde manschappen geen reisgeld werd verleend, heeft gemelde Directeur gelast, dat zulks aan hen zal worden uitbetaald door tusschenkomst van de plaatselijke besturen, bij wijze van voorschot, voor rekening van het departement van oorlog, of wel, voor een vorschot van ander bestuur niet tot zoodanig voorschot in staat mogt zijn, dat die manschappen zich, in de eerste plaats, zullen moeten begeven naar zoodanige garnizoensplaats, als het digst bij de gemeente, waar zij zich met verlof bevinden, gelegen is; zulke zij, na hunne komst aldaar, zich behooren aan te melden bij den plaatselijken kommandant, die hun aldan zoowel van reisgeld als van eenen reisuiter zal voorzien. De gemeentebesturen zijn aangezoekt, om deze gunstige bepalingen onverwijd kennelijk te maken aan alle miliciens, die thans met onbepaald verlof in hunne gemeente aanwezig zijn en door de chiefs der korpsen, waartoe zij behooren, tot het boven omschreven einde zijn opgeroepen geworden. Near men wil, worden reeds de voorbereidende werkzaamheden aangevangen tot verzekering van den geregelden gang en afloop der liggings van de nationale militia voor 1836, en zijn aan de gemeentebesturen nu reeds toegezonden de vereischte exemplaren tot het formieren der inschrijvings- en alphabetische registers voor gemelde liggings.

Van den 23sten. De Tweede Kamer der Staten-Generaal zal morgen weder eene vergadering houden. Near men vernemt, zal haast alden een ontwerp van wet worden aangeboden, waarbij de bestaande wet ter betuiging van woel-

gen van kwalijkgezinden ook gedurende het volgende jaar in stand wordt gehouden. — De bedenkingen der afdeelingen op de begrootings-wetten zijn reeds door de Regering in overweging genomen; naar men verzekert, is, ten gevolge daarvan, de voordragt van de opcenten op de grondbelasting nog eenigzins verminderd.

Van den 25sten. Naar men vernemt, is, bij het ontwerp van wet op de regterlijke organisatie, hetwelk gisteren middag bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal is ingekomen, onder anderen, voorgedragen, dat er acht *Geregts-Aoven* zullen zijn.

TWEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van Dinsdag, den 25 November.

De vergadering wordt te half twee geopend.

De notulen der vorige zitting worden gelezen en goedgekeurd.

Is ontvangen een besluit van Z. M., behelzende eene magtiging tot het afnemen van den eed aan den heer Boddaert. Eene commissie, bestaande uit de heeren *Frets, van Hemert, Druivestein, Hinlopen* en *van Nes*, onderzoekt de geloofsbriefen en dezelve in orde bevonden zijnde, wordt de heer Boddaert binnengeleid en legt den eed als lid der Kamer in handen van den voorzitter af.

De notulen van het laatst gehouden comité-generaal worden gelezen en goedgekeurd.

Eene kennisgeving van de Eerste Kamer, dat zij zich vereenigd heeft met het adres van rouwbeklag aan Z. M., wegens het overlijden van Hoogstedszelfs kleinzoon, wordt voor notificatie aangenomen; waarna de heer *Byleveld* rapport uitbrengt, namens de commissie, met de overhandiging van genoemd adres belast.

Men gaat over tot het trekken der sectiën voor de maand November en het verkiezen van presidenten en vicepresidenten.

Worden verkozen tot

Presidenten.		Vicepresidenten.	
1ste sectie de heer van Swinderen,	de heer <i>Wey</i> ,	2de " " " van Ach van Wyck,	" " Quintus,
2de " " " van Ach van Wyck,	" " Quintus,	3de " " " van Nes,	" " Op den Hooff,
3de " " " van Nes,	" " Op den Hooff,	4de " " " Dyckmeester,	" " Donker Curtius,
4de " " " Dyckmeester,	" " Donker Curtius,	5de " " " Sandbergen,	" " Warin.

Wordt gelezen een ontwerp van wet, betreffende de organisatie van de regterlijke magt, en bestaande in eene herziening der wet van den 18 April 1827, gelijk mede een ontwerp van wet, tot voortdoring der wet van December 1832, op de woelingen. Beide deze ontwerpen van wet worden verzonden naar de sectiën van November.

Verscheidene boekwerken worden der vergadering aangeboden, waaronder eene Fransche vertaling van de kindergedichten van *van Alphen*, door den heer *Claveren*.

De heer *van Alphen* geeft daarbij te kennen, dat hij door den heer *Claveren* verzocht is, om zijn werk aan de Kamer aan te bieden.

Eene menigte ingekomene verzoekschriften wordt verzonden naar de commissie, met het onderzoek derzelve belast.

Namens genoemde commissie brengt de heer *Hooft* rapport uit omtrent twee petitiën, ingediend door eenige inwoners van Drenthe en betreffende godsdienstige geschillen. De Kamer besluit, dat omtrent dezelve zal overgegaan worden tot de orde van den dag.

De heer *Buisman* doet verslag wegens een verzoekschrift van eenige katoenwevers en katoenfabrikanten. Hetzelfde zal ter griffie worden nedergelegd, als betrekking hebbende tot de voordragten van wet omtrent de in- en uitgaande regten.

Niets meer aan de orde van den dag zijnde, wordt de vergadering opgeheven tot nadere bijeenroeping.

ROTTERDAM den 25 November.

Den 20 dezer, des avonds te acht uren, ontwaarde men binnen de gemeente Megen, provincie Noordbrabant, brand in de bouwmanwoning van *Nicolaas van den Heuvel*, die in 5 minuten mede drie aangrenzende huizen aanstak, welke alle dan ook eene prooi der vlammen zijn geworden; het gelukte, door de spoedige hulp der brandspuit, het vijfde huis te behouden, daar anders het grootste gedeelte der aloude stad Megen, door de felle aanbraving van den oostewind, hetzelfde lot zou ondergaan hebben, als hebbende de brand ten oosten van de gemeente in het tweede huis een aanvang genomen. Gedaan der vier huizen is voor brandschade verzekerd; niets is schier behouden en met mede een der kinderen, die de schade beklaagt volgens opgave f 11,170, zeven huishoudingen, tenende toe samen 60 personen, die de uiterste armoede gedompeld.

Tet wegneming van eenige moeilijkheden, ontstaan uit de verschillende wijze, waarop door de ontvangers wordt te werk gegaan, zoo in het opzenden der biljetten wegens den uitslag van brandstoffen, onder genot van vrijdom van accijs, naar het kantoor van ontvangst, waaronder de afleveraar derzelve behoort, als in het verlenen der afschrijving ten lastgemelden kantoor op de rekening van dezen, zoodanig zelfs, dat er afschrijving is gegeven onmiddellijk na het bekomen van het biljet van inslag, en de daaraan gekochte kwantite van betaalden accijs, zonder af te wachten het behoorlijk afgetekend consent tot uitslag, — heeft de minister van financiën, bij resolutie van den 1 November 1834, no. 76, ten aanzien van de letter en de bedoeling van het Reglement van den 13 Februarij 1834, de navolgende inlichtingen gegeven:

a. Dat de opzending van het biljet van inslag, met het daaraan gekochte dubbel der kwantite van betaalden accijs, naar het kantoor van ontvangst, waaronder de afleveraar behoort (waaromtrent in art. 5 van hetzelfde Reglement wordt gesproken), geene verdere strekking heeft; ten om den ontvanger ten zelve kantore voorloopig den afleveraar te doen kennen, aan wien hij, volgens het slot van art. 6, het biljet tot uitslag op zijne aanvraag zal uittrekken.

b. Dat alzoo de werkelijke afschrijving op des afleveraars rekening niet eerder mag plaats grijpen, dan nadat overeenkomstig art. 3 van het gedachte Reglement, het bewijs bekomen is, dat de hoeveelheden, volgens het biljet van uitslag afgeleverd, werkelijk door den ontvanger is ingeslagen; en dat, naardien zoo wel de schipper, die voor eigene rekening eene lading aanvoert, en van eene opgave van den veerman, ingevolge het model no. 10 (art. 1), moet zijn voorzien, als elk ander leveraar van turf en steenkolen gelouden is, om overvinderd het door den fabrikant of trafikant steeds aan te vragen biljet tot inslag, te nemen een biljet van uitslag, mitdien in alle gevallen (zonder eenig onderscheid) geene afschrijving op de rekening van eenigen handelaar in steenkolen of veerman, wegens uitslag aan eene fabriek of trafiek, onder het genot van vrijdom van den accijs, kan geschieden, dan aan het bekomen, door den ontvanger, ten wiens kantore hij in rekening is gedeputeerd, als wel van het uitslag-biljet, bedoeld hetzij bij § a, hetzij bij deze §, als van het inslag-biljet hierboven vermeld.

Van deze beschikking aan de ontvangers der belastingen kennis gegeven zijnde, zijn zij tevens uitgenoodigd, om dien overeenkomstig te handelen, met verdere informatie, dat er niet zal worden terug gekomen op zoodanige afschrijvingen, als vroeger, ten gevolge van het enkel bekomen van biljetten tot inslag, namens de daartoe behoorende kwantiteiten, moeten zijn verleend.

De *Staten-Generaal* van heden heeft een Koninklijk Besluit, bepalende, dat de witte streep op de blauwe pantalone van de leden onzer Schutterij vervangen zal worden door eene witte lakensche bies, gelijkvormig aan de rode, welke bij de infanterie van het leger in gebruik is.

OUDE PEKELA den 19 November.

Op heden vierde het Departement *Pekela* feest, ter herinnering van het 50jarig bestaan der Maatschappij: *Tot Nut van 't Algemeen*. Te 2 men verzamelden zich de leden met derzelver vrouwen in het gewone lokaal des Departements en gingen van daar gezamenlijk naar de kerk der *Harmonie*, voor deze plegtigheid goedgunstig afgestaan. Hier hield de eedelijke Voorzitter, *Da. M. J. A. A. A.* (die reeds meer dan 40 jaren lid der Maatschappij was geweest in drie eedelscheidende Aldelingen) eene Redevoering, schetsende korter krachtig den oorsprong, het doel, de werkzaamheden, de totgevallen en de verdiensten der Maatschappij, vooral in de laatste 25 jaren. De Redevoering werd voorafgegaan, benigmalen verpood en beëindigd door een treffent en heerlijk mitgevoerd gezang van eenige, opzettelijk voor deze plegtigheid vermaande en verzamelde zangstukjes, waarmede het hier gevestigde en reeds geëerde Zanggenootschap, onder de leiding van den verdienstelijken Schoolonderwijzer *J. K. de Vries*, zich had willen belasten. De tegenwoordigheid van den heer *Rechtsmeester der Stede Pekela* en van een aanzienlijk getal toehoorders verhoogde het algemeen belang, na welker afloop de leden des Departements met derzelver vrouwen of andere betrekkingen, benevens de gasten, uit een veel andere De-Partimenten hier tegenwoordig, zich weder begeven naar het gewone lokaal. Hier bragt men, in gepaste en gulle vroed, den avond door met aangename omgaven, afgewisseld door verschillende bijdragen tot het feest van den dag, betrekkelijk, wordende hetzelfde feest met een eenvoudig, maar proper

hetwelk door doelmatige toetsen en kortere of langere bijdragen zeer ge-
maakt, maar hoogst veraangenaamd werd. Bij de eerst voegzame gelegenheid zal
eene Kommissie uit het Bestuur des Departements eene uitdeeling van de
herdenking van het 50jarig bestaan der Maatschappij vervaardigde vignetten
aan worden aan de kinderen der vier in de Pekela's aanwezige scholen.

KAN EENE ALGEMEENE VERSTANDSBESCHAVING IN DE VOLKS- SCHOLEN SCHADELIJK GEACHT WORDEN?

(Getrokken uit de Voorrede van de Praktische Handleiding voor het schrift-
sekenen in het algemeen, en het rekenen uit 't hoofd in het bijzonder,
Door R. G. RIJKENS, Onderwijzer te Groningen. Uitgegeven bij den
boekhandelaar J. OOMKENS.)

Nadat de schrijver eenige gedachten over de werktuiglijke vorming der jeugd,
ver den aard van vele schoolboeken en eene schadelijke veelwetery, enz. heeft
het midden gebragt, vervolgt hij:

Den, vraagt men wel eens bedenkelijk, zal niet zoodanige algemeene ver-
standontwikkeling in de volkscholen gevaarlijk voor het geluk van iedere in-
woner, — voor de orde der maatschappijen, — voor den Staat worden? Geens-
zins. Deze vooronderstelling zoude strijden met de bedoelingen van het Oppers-
teen, met de rede en de ondervinding.

God zoude den mensch bevoorrecht hebben met eenen verhevenen geest, die
hem tot heer en meester verheft over al het geschapene, tot 's menschen onge-
mak? Hij zoude de kiem van zich zelven in den jeugdigen mensch gelegd heb-
ben, opdat dezelve zoude verstikken en de mensch gelijk zoude blijven met het
dier des velds? Of wel zoude God een gedeelte des menschen — met
name de lagere volksklassen — gedoemd hebben, om op den laagsten trap der
verstandsbeschaving te blijven, opdat het een ander gedeelte niet in zekere be-
reiking zoude benadeelen, of wel niet onderdanig zoude blijven? Barbaarsche
en mensch-onteerende gedachte! strijdig met de waarheid, strijdig met
den menschen aanleg, strijdig met zijne roeping en met de belangen van eenen
vrijen Staat!

De rede en ondervinding leeren ons, dat ware verstandsbeschaving het tijde-
lijk en onvolkomen van den mensch bevoordert, dat zij de rust der maatschap-
pen vermeerderd, en den mensch tot eenen heiliger staat verheft.

De mensch, — wat hij is en wat hij kan, — dat billyk en recht is, die de gevolgen
van goede en kwade handelingen met verstand weet te berekenen, zal, wan-
neer wijsheid het verstand vergezelt, voor zich en de zijnen gelukkiger leven,
naar mate zijn verstand meer verlicht zij; hij zal zich minder door schijnrede-
n, magtspreuken en oproerkreten opzigtelijk zijne godsdienstige en zedelijke
plichten als mensch of Staatsburger laten verleiden. Door zijne meerdere stand-
vastigheid van geest en scherpere inzigten in de menselijke zaken, weerstaat
hij ook de fijn gesponnen listen, die in deze dagen menigen hoop ontvreden
het werk stelt, om wanorde en onrust te weeg te brengen.

Wel is waar kan een bestuur minder eigendunkelijk handelen, minder de
eigen verkrachten, en den burger uitzuigen bij een verstandig volk, dan wel
eene domme, bijgeloovige menigte; doch in dezen geldt het spreekwoord:
wat stuurt het schip, de wetten des lands zullen immer met de toeneming
der beschaving in billykheid en regtvaardigheid winnen.

Zoo als het volk is, zoo behooren ook de wetten te zijn; is het beschaafd
en verlicht, zoo zullen het ook de wetten worden. Zijn de bestuurders
in zulk een land doortrokken van de ware belangen van een dergelijk volk,
zullen dan door hetzelfde beschermd en ondersteund worden; op zijn bijstand
kunnen rekenen. Ontvreden geworden met zijne bestuurders, zal het
volk door oproerkreten en bedreigingen zijne ontevredenheid doen blijken; maar
het zal met bescheidenheid, door kracht van redenen, zijne belangen doen gel-
den, en zelfs de bronnen aanwijzen tot en het bestuur ondersteunen in het be-
doelen van volksgeluk.

Waar ware verstandsbeschaving heerscht, daar is het volk krachtig, getrouw,
vrijzaam en groot; daar zal men den Staat op hechte grondzullen gevestigd
zien, en rustig zal men de Staatshuiskamer door de vreeszaken zien stevenen, ook
wanneer zware ongewisheid die zee bevoeren en den togt gevaarlijk maken.

Gelijk in een huize, waarvan de leden door verstandsbeschaving en goede
leiden minstens de reinste genoogens zullen gevonden worden, zoo zal men
ook in de volkscholen de meeste welvaart en geluk aantreffen.

Maar van de algemeene verstandsbeschaving ons dit geluk verzekeren, dan
behoort zij werkelijk verstandsbeschaving te zijn, dat heet, zij moet den ge-
eelen mensch veredelen; zij moet in al zijn weten, in zijne seden en handelin-
gen doorstralen; zij moet werken op den Godsdienstigen zin des jeugdigen
mensch; zij moet hem geheel beheerschen.

Maar tot deze kracht komt zij niet bij het kind, als dit ons eene reeks van
niet geleerde wetenschappelijke vraagstukken oplevert, als het het hoofd des
kinds opvult met allerlei namen, en het maar de lading van een wetenschap-
telijk mengelmoois vermaakt; openlijk heijdt, om het op een denkbeeldige
hoogte te plaatsen, waarvan het met menselijke of met trotscheid op het mensche-
lijk nederziet, en van welk aldergrootste hoogte het weldra moet nedertuimelen
het stof der aarde. Tot deze kracht komt zij niet, als men er op werkt,
de nu reeds te veel a drie vervroegde studiejaren nog meer te vervroegen,
te gelijk, met de bevordering der wetenschap, de ontwikkeling van hoog-
moed, verwaandheid, onbeschaamdheid te bevorderen, de fysieke kracht
te prikkelen tot.... alles, wat de taedere bloem vroeg, van haren stengel
te rukken en.... voor zich zelf, en de wereld bederven! Tot dit doel
zal zij niet, zoo lang men voortgaat met de jeugdige mannen en jeugdige
vrouwen aan te kweeken, die het geluk een schrijver van onze dagen zoo
zegt, wanneer zij vrouwen en mannen moesten wezen, weder kinderen
zouden zijn, uit welken ongelukkigen geest van onzen tijd boofdzakelijk al
onheil en vernieling voortvloeit; dat is de Vaderland, dat Europa sedert jaren
versterkt.

— Niet alzo! Niet zulk eene rigting moet de Opvoeding
het schoolkind nemen; maar zoodanige, dat het over zijne kinderpligten
verstandig leere nadenken; en dezelve met verstand leere vervallen; dat het
eiglijk leere denken en handelen; dat hij het hoe en waarom van datgene,
men hem — binnen den kinderkring gelegen — leert, in zoo verre als dit
eene verstandige opvoeding strekt, doe gevoelen; dat men het gewonne
bescheidenheid aan gepoortzaamheid te paren, en eindelijk, dat men het karak-
ter der kommeren door een bevondend gevoel voor het edele, goede en schone.
Deze beschaving kan minner genoege behartigd worden, deze zal de maats-
chappelijke orde niet uit haar verband rukken; want zij moet de ziel derzelve
niet tot overmaat van geduld, maar tot nederige onderwerping aan het gezag
niet tot ongehoorzaamheid, maar tot nederige onderwerping aan het gezag
meerderen; zij moet het hoofd doel van het lagere onderwijs zijn, en opdat
het meer en meer worde, behoort men alle wetenschappelijk onderwijs meer
meer de rigting te geven, dat het in de eerste plaats, leidt tot algemeene
verstandsbeschaving, en verder tot zedelijke en godsdienstige beschaving.

ZEDELIJKE EN GODSDIENSTIGE VORMING DER JEUGD.

In nummer 92 en 94 dezer Courant worden wij op een zeer gewichtig deel van
de opvoeding en het onderwijs opmerkzaam gemaakt. Die met een' scherpen
blik den geest des tijds doorziende, die de oorzaak van vele verschijnselen,
welke onzen tijd kenmerken, weet op te sporen, zal het voorzeker niet anders
vinden, dat wij thans bij een' eenigzins gewichtige zaak worden bepaald.
Wij moeten eene behoorlijke, zedelijke en godsdienstige vorming tot hoofd-
zaak stellen bij de opleiding der jeugd in huisgezinnen en scholen. Nimmer
zoude ik zeggen, doet men in dezen te veel, dikwijls niet genoeg, en niet
zelden wordt die edele zaak bijna geheel over het hoofd gezien.

Deze zaak moet (vooral in onze dagen) een' vorming van welkert, des te heil-
zamer werkt men voor dit en het volgende geslacht. Want het kan niet inzon-
derheid twee werktuigjes strekken, om ons in het niet te brengen, die door lede-
ren vriend van waarachtige beschaving en verlichting dienden gelezen te worden.

De eerste heet:
Het woord aan de Onderwijzers in Nederland, over de gevolgen
van het bloot wetenschappelijk onderwijs, door W. VAN
HULL, Uitgegeven te Groningen, bij J. OOMKENS, in 1834.
Het ware het ook, dat men niet in alles met den kindigen schreever eens acht,
maar lezen van het boekje zal evenwel altijd hoogst nuttig zijn, daar het ons op
een wijze wijst, waaraan wij ons ernstige behartiging verdienen bij
het onderwijs, en het ons doet zien, dat hooger en lagere scholen in
Nederland, en in ons vaderland, niet anders zijn, dan een' eenigzins
vervalsde Nederland, in het niet te brengen, wordt begraven. Neen, zal
de prijs van dit boekje slechts 25 Cents. Hetzelfde is uitgegeven van de
ongelukkigen, zoodat men, die het niet kan te schamen, levende een offer van de
menscheid brengt.

een vriend der waarheid, zulk een edele wegwijzer moet onder de regtschapene
Nederlanders niet te vergeefs zijn verschenen, en het allermint te vergeefs heb-
ben gesproken!

De titel duidt den inhoud voldoende aan, waarom wij hiervan geene opgave
behoeven te doen.

Het tweede werkje, dat wij bedoelen en dat mede eene loffelijke aankondiging
verdiend, heet: Een woord ter aankwekking van rust en vrede in de Christo-
lijke Kerk van Nederland; naar de behoeften van onzen tijd (+).

In liefde, doch niet zonder ernst en waardigheid, bepaalt de kundige schrij-
ver den lezer bij de volgende punten:

- 1) Treurig is de toestand der Nederlandsche Hervormde Kerk.
- 2) Verschillende, verwijderde en meer nabijliggende redenen hebben dien toe-
stand veroorzaakt en bevorderen denzelfden.
- 3) Bedroevende zullen de gevolgen van een' zoo blijvenden staat van zaken
worden.
- 4) De tot hiertoe ingeslagene weg van herstel is, in alle opzichten, niet de
gelukkigste.
- 5) Er kan en moet veel gedaan worden, om den treurigen staat van zaken
te herstellen.

Elk der genoemde punten vinden wij hier, naar het bestek van het werkje,
grondig behandeld en elk dubbel lezens- en behartigingswaardig. Inzonderheid
tref ons het laatste punt, dat vooral de behartiging der Onderwijzers op de La-
gere Scholen verdient, en mede door Onders gelezen en herlezen diende te
worden.

Daar mogen Onders en Onderwijzers gevonden worden, die meenen in dezen
genoege te doen, wat de zedelijke en Godsdienstige vorming hunner kinderen
betreft, doch velen, zeer velen zullen er ook gevonden worden, die regtschapen
genoege zijn, om met ons te bekennen: wij moesten meer doen!

Mogen velen hiertoe, door het lezen van genoemde werktuigjes, aangemoedigd
worden!

Uitgegeven bij den Boekhandelaar J. OOMKENS.

BIJTENGEWONE BESLOTENE VERGADERING VAN HET DEPARTE-
MENT GRONINGEN der Maatschappij: Ter Nat. en 't Algemeen, op
Vrijdag, den 5 December 1834, des avonds te 7 uren, ter gewone plaats. —
Verslag en Voorstellen der Feest-kommissie. Namens het Bestuur,
L. B. LOHMAN, Secretaris.

Het BESTUUR der AKADEMIE MINERVA berigt bij deze, dat, overeen-
komstig de uitspraak der daartoe benoemde Kommissie, d.d. 18. November l.l.,
ter voldoening aan het Programma van den 27 Februarij bevorens, van de in-
gezondene Schilderijen het stuk, gemerkt met een gebroken Wapenschild,
met den uitgelofden Eereprijs is bekroond; — en dat van de ingezondene
Teekeningen de Eereprijs toegewezen is aan die, gemerkt met de spreuk:
„vergeet hij niet!“

Wat bij de opening der Bijetten is gebleken, dat de bekroonde Schilderij
vervaardigd was door Mejuff. M. C. BOELLAARD, te Utrecht, en de be-
kroonde Teekening door C. J. VAN HULSTIJN, te Zutphaas; — wor-
dende voorts de Inzenders der niet bekroonde Stukken verzocht, dezelve vóór
den eersten Februarij 1835 te laten afhalen, zullende anders, na afloop van
dien tijd, de Naambijetten geopend worden, van dezelve aan de Eigenaren te
kunnen terug zenden. Namens het Bestuur der Akademie voornd:
J. H. JAPPE, Secretaris.

GEBOORTE-, HUWELIJKS- EN STERFBERICHTEN.

Heden beviel mijne geliefde Echtgenoot: S. HORKEMA zeer voorspoedig
van eene DOCHTER.

LEEUWARDEN G. G. C. WARMOLTS.

den 17 November 1834. Heden verloor de Godsgeliefde van eenen welgeschapenen ZON:
WILHELM H. DIMMER, geliefde Echtgenoot van

WINSCHOTEN J. B. BERNEMA.

den 26 November 1834. Getrouwd:

GRONINGEN A. T. BRENTANO.

den 26 November 1834. Getrouwd:

GRONINGEN J. M. FICHLER.

den 26 November 1834. Getrouwd:

GRONINGEN H. J. OLLING.

den 26 November 1834. Heden avond overleed, in den ouderdom van ruim 83 jaren, JAN

SMIT, laatste Weduwnaar van AALTE JANS DE JONG.

GRONINGEN D. S. SMIT.

den 22 November 1834. Op heden, des avonds te zeven en een half uren overleed, tot mijn en
onzer wederzijdsche Kinderen bittere droefheid, mijn geliefde Echtgenoot, de
Wid. Edel-Goetvrouwe Heer Mr. JEAN DE MAIR, in leven Register, laatste-
tijds de Register, alhier, in den ouderdom van ruim zeventig jaren, na
eene gelukkige echtverbintenis van omstreeks elf jaren.

LEEUWARDEN E. BOSMAN.

den 22 November 1834. Wed. J. DE MAIR.

Mede met eenen van de overleden
van den Overleden.

Heden avond te 7 uren overleed te Eijsterwold, onze geliefde Moeder
HENDRIKJE FREERKS, Weduwe van Eijko Jans Zijf, in den hoogen ou-
derdom van 92 jaren, 10 maanden en 24 dagen, waarvan wij bij deze ken-
nis geven aan Vrienden en Bekenden.

ZUIDHORN ANJE L. RIJL.

den 24 November 1834. Mede namens onze Zuster:

Onze hartelijk geliefde Moeder FEMMECHENA LAMMERTS DE JON-
GE, Weduwe van wijlen Eijko LAMMERTS TIKTAK, werd, na eene plots-
linge ongesteldheid, na eene bedragering van drie dagen, heden morgen te zes
uren door den dood van ons afgerukt, in den ouderdom van ruim vijftig
jaren. Wij wenschen te berusten in Gods vaderlijke beschikking, en hopen
ons van de deelname van onze Vrienden en Bekenden verschoot.

Nieuwe Parkla, ALINA TIKTAK, geb. DE WERD.

den 24 November 1834. Heden avond overleed, na eene ziekte van vier dagen, ons eenigste
Dochtertje BERENDIENA, in welken bezit wij ons slechts 1 jaar en bijna 4
maanden mogen verheugen. Bitter bedroefd geven wij langzamen weg kennis
aan Vrienden en Bekenden, hopende ons geluk aan den wil der Heeren
te onderwerpen.

GRONINGEN J. BRUINS.

den 26 November 1834. E. BRUINS,

geb. FRANSSENS.

Bij J. OOMKENS wordt heden morgen te 10 uren uitgegeven:

1. STEM UIT HET HART, der Hervormde Gemeente der Stad Groningen,
bij DE KOMST van den NIEUW BEROEPEN LEERAAR, in gr. 8vo., a 20
Cents.

2. EEN WOORD ter aankwekking van RUST en VREDE in de Christelijke
Kerk van Nederland, naar de behoeften van onzen tijd, in gr. 8vo., a 50 Cents.

ALMANAKKEN VOOR 1835.

Bij den Boekverkooper A. HAZELHOFF, in de Nieuwe Ebbingestraat, wordt
heden uitgegeven en is alom te bekomen: DE NUTTIGE EN AANGENAME
TIJDKORTER IN LEDIGE OOGENBLIKKEN, door A. HAZELHOFF,
2de Jaargang, a 25 Cents, alsmede DE GRONINGER VERZAMELAAR,
a 20 Cents.

Letz tot samenvatting dezer Almanakken te zeggen, rekent de Uitgever over-
stellig, dat dezelve door eene 22jarige uitgave genoeg bekend zijn; en levende
dient tot narigt van Slijters en Partikulieren, dat op den 9 December aan-
staande de gewone GRONINGER PROVINCIALE ALMANAKKEN, in onder-
scheidene soorten en formaten, te bekomen zullen zijn, allen weder voorzien
van nieuwe Stukjes, tot rust en uitspanning.

Van H. A. SCHREKERS, te Leeuwarden, is uitgegeven en bij de voor-
naamste Boekhandelaars in ons Rijk te bekomen:

1. JURISPRUDENTIA FRISICA of FRIESCHE REGTKENNIS. Een
Handboek uit de 15de eeuw. Eerste Stuk, door Jonkbr. Mr. M. BERT.

2. TITEL RIJS, 2de, 50. Buiten Inlepkening f. 3.— 25.

Met nog een Tweede Stuk, hetwelk reeds ter Pers is, wordt dit voor

Te Groningen, ter Boekdrukkerij van C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA, in de Oude Boteringestraat. (Met autorisatie.)